

Het financieel toetsingskader wijzigt

**Wat zijn de consequenties en
welke keuzes kunt u maken?**

Lonneke Thissen, Caroline Bosch & Steven Verschuren

augustus 2014

Dit document is gebaseerd op het wetsvoorstel van 25 juni 2014

Huidige stand van zaken nFTK

- Het wetsvoorstel is gepubliceerd op 25 juni 2014 en aangeboden aan de Tweede Kamer.
  - Het wetsvoorstel zal na het zomerreces behandeld worden door de Tweede Kamer.
  - Vervolgens zal het worden behandeld door de Eerste Kamer.
  - Het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) is dus nog niet definitief!
- Gedeeltelijke inwerkingtreding nFTK per 1 januari 2015.
  - Premie en indexatie worden vastgesteld op basis van de in 2014 geldende regels indien het besluit wordt genomen voor 1 januari 2015.
  - Voor alle besluiten (ook premie en indexatie) die na 1 januari 2015 worden genomen zal het nieuwe wettelijke kader van toepassing zijn.
  - Per 1 januari 2015 treden nieuwe parameters in werking en vervalt het lopend herstelplan. Uiterlijk 1 juli 2015 moet een nieuw herstelplan ingediend worden.
  - ABTN, crisisplan, haalbaarheidstoets en indexatiebeleid moeten per 1 juli 2015 zijn aangepast aan nieuwe wetgeving.
- Daarnaast: fundamentele discussie inrichting pensioenstelsel als geheel.
  - Lange termijn discussie.
  - In het voorjaar van 2015 wordt een hoofdlijnennotitie verwacht.
- Daarnaast: overleg over mogelijkheden collectief delen van risico's binnen premie-overeenkomsten, ook in de uitkeringsfase.
  - Naar verwachting volgt eind september uitwerking.

Uitgangspunten nFTK

Bescherming opgebouwde aanspraken

- Stelsel blijft gebaseerd op 97,5% zekerheid: buffer (VEV) gemiddeld met 5% omhoog.
- Complete staffel: wijze waarop korting, indexatie, premiekorting en premieverhoging plaatsvindt, dient vooraf te worden vastgelegd.
- Kortingen blijft uiterste redmiddel. Korting vindt plaats indien naar verwachting niet binnen 10 jaar het Vereist Eigen Vermogen (VEV) wordt bereikt of als de beleidsdekkingsgraad gedurende 5 achtereenvolgende jaren lager is dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV).

Stelsel gericht op lange termijn

- Maatregelen worden genomen op basis van de beleidsdekkingsgraad.
- Beleidsdekkingsgraad: 12-maands middeling van de dekkingsgraad i.p.v. dagkoers.
- 10-jaars lange termijn herstelperiode, waarbij jaarlijks een nieuw herstelplan opgesteld moet worden. In dit nieuwe plan mag opnieuw uitgegaan worden van een 10-jaars herstelperiode. Er is dus niet langer sprake van een aflopende hersteltermijn. Herziening UFR per 1 januari 2015 conform advies commissie UFR.

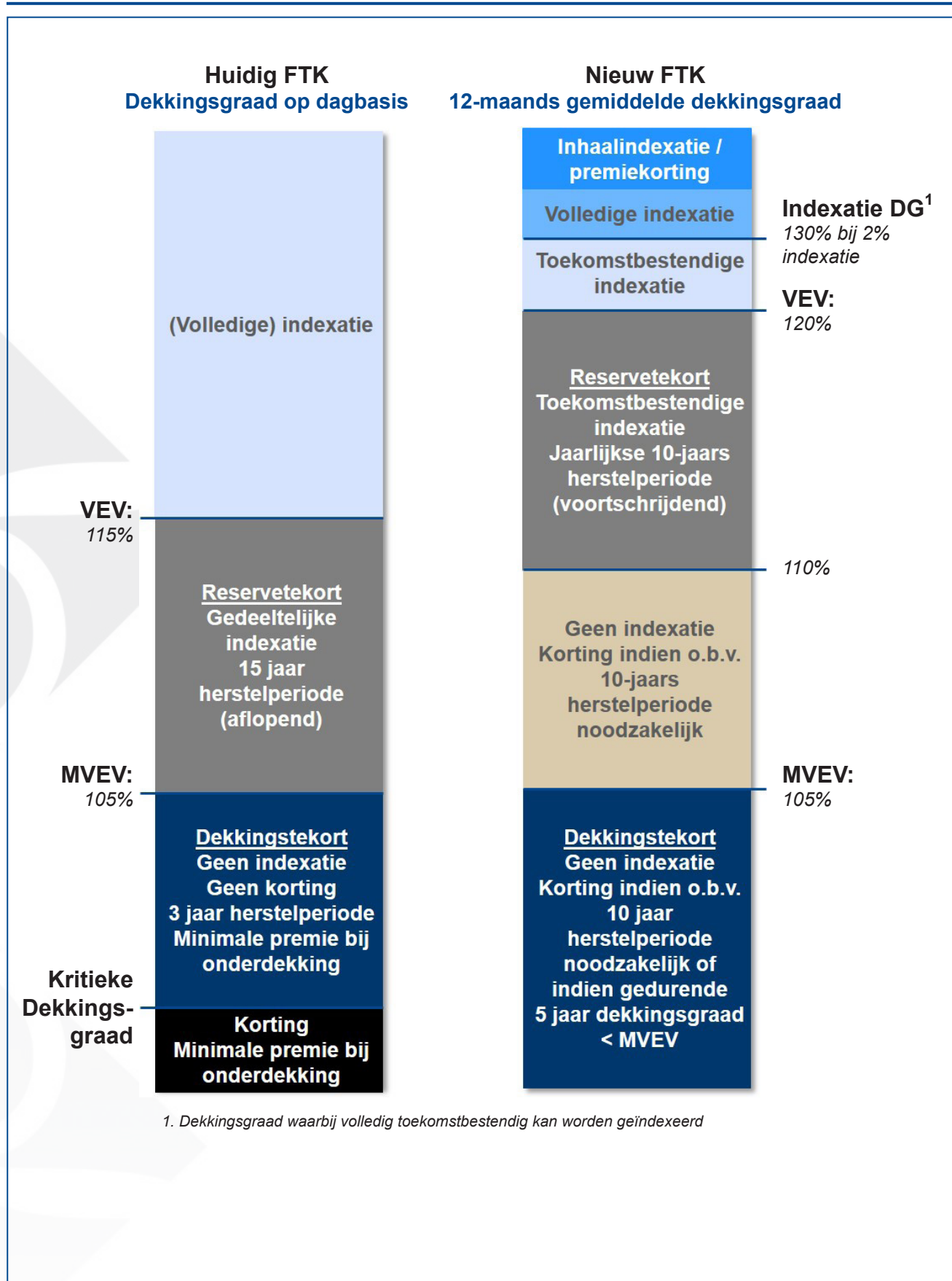
Toekomstbestendige indexatie en realistische indexatieambitie

- Indexatie in enig jaar dient zo vastgesteld te worden dat deze naar verwachting voor lange termijn kan worden toegekend.
  - Geen indexatie bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%.
  - Indicatie: 2% indexatie bij een beleidsdekkingsgraad van 130%.
- Inhalen van gemiste indexaties of kortingen (onder voorwaarden) mogelijk nadat reguliere indexatie volledig is toegekend.
- Consistentie tussen indexatieambitie en verwachte realisatie, aan te tonen door jaarlijkse haalbaarheidstoets:
  - Stochastische toets of verwachte realisatie van pensioenresultaat overeenkomt met de gewekte verwachtingen (ambitie).
  - Deterministisch 'slecht weer' scenario toegevoegd om afwijking van verwacht pensioenresultaat te toetsen.
  - Op basis van uniforme scenarioset (nog te publiceren).

Stabiele kostendekkende premie

- De eis dat de premie moet bijdragen aan herstel in een situatie van onderdekking vervalt.
- De feitelijke premie mag gebaseerd worden op de kostendekkende premie of de gedempte kostendekkende premie.
- Gedempte kostendekkende premie:
  - Middeling rente over 10 jaar blijft mogelijk (voortschrijdend gemiddelde).
  - Damping o.b.v. verwacht rendement blijft ook mogelijk, onder voorwaarden
    - Opslag in premie gelijk aan maximum van VEV en kosten voor indexatie;
    - Verwacht rendement staat maximaal voor 5 jaar vast;
    - Ontwikkeling levensverwachting mag niet leiden tot hogere premie.
- Hogere eisen aan premiekorting:
  - Beleidsdekkingsgraad > VEV;
  - Indexatieambitie moet waargemaakt zijn in de afgelopen 10 jaar.

Beleidskader van gemiddeld fonds

Impact op dekkingsgraad

Wetsvoorstel

Beleidsdekkingsgraad stabiel

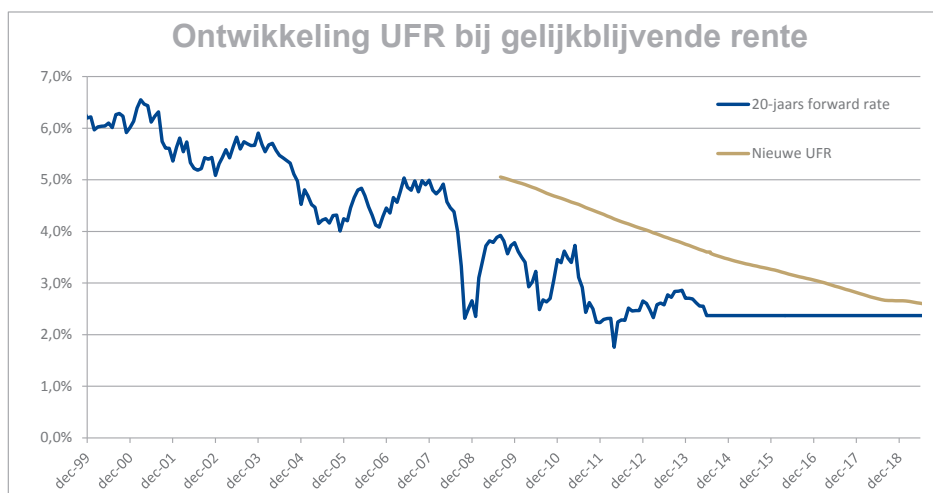
- Gemiddelde dekkingsgraad over afgelopen 12 maanden bepaalt maatregelen.

Bijstelling Ultimate Forward Rate (UFR) leidt naar verwachting tot daling dekkingsgraad

- Commissie UFR heeft op 30 augustus 2013 het rapport opgeleverd. Advies:
  - UFR niet langer vast (4,2%) maar varieert (in gedempte vorm) over de tijd.
  - UFR wordt gebaseerd op het *120-maands voortschrijdend gemiddelde* van de 20-jaars forward rate. Per 30 juni 2014 bedraagt deze UFR 3,6%.
- De voorgeschreven rentetermijnstructuur (RTS) wordt als volgt samengesteld:
  - Looptijd van 1 tot 20 jaar: huidige markt RTS;
  - Looptijd vanaf 20 jaar: de forward rente wordt berekend als het gewogen gemiddelde van marktrente en UFR. Hoe langer de looptijd, des te kleiner de invloed van de marktrente;
  - Geen sprake meer van 3-maands middeling van de RTS.

Consequenties

- Indien rente op huidig niveau blijft daalt UFR

- Dit leidt tot daling van de dekkingsgraad bij gelijke rente.
  - Door daling UFR over de tijd.
  - Een globale indicatie van de invloed op de dekkingsgraad:

Kader	Dekkingsgraad
Huidig FTK	110%
Introductie nFTK	105%
Na 5 jaar, bij gelijkblijvende rente	103%

Impact op herstelplan

Wetsvoorstel

Herstelplan opstellen indien dekkingsgraad < Vereist Eigen Vermogen (VEV)

- VEV circa 5% hoger door hogere buffereisen.
- D.m.v. herstelplan aantonen dat naar verwachting (o.b.v. verwacht rendement fonds) de beleidsdekkingsgraad in 10 jaar herstelt tot minimaal het VEV.
- Jaarlijks update herstelplan.
- Herstelperiode blijft altijd 10 jaar. Na invoering van het nieuwe kader geldt in de eerste twee jaar een aangepaste hersteltermijn van resp. 12 en 11 jaar.

Indexatie

- Indexatie mogelijk als beleidsdekkingsgraad > 110% en het fonds voldoende herstelkracht heeft.

Consequenties voor lopende herstelplannen

- Huidige herstelplannen vervallen per 1 januari 2015.
- Een op het kortetermijnherstelplan gebaseerde korting waarvan de effectuering na de invoering van het nieuwe kader plaats zal vinden dient alsnog te worden uitgevoerd.
- Nieuw herstelplan indienen voor 1 juli 2015.

Keuzes en consequenties

Keuzes

- Keuze voor herstelperiode: is 10 jaar evenwichtig?
- Keuze parameters verwacht rendement:
  - Maximale parameters worden naar beneden bijgesteld n.a.v. advies Commissie Parameters. Voor gemiddeld fonds daalt maximum portefeuille rendement van 5,9% naar 5,4%.
  - Wat betekent keuze parameters voor verschillende deelnemersgroepen?

Consequenties

- Ten opzichte van huidig herstelplan zal herstel langer duren:
  - Wijziging maximale parameters leidt tot lager verwacht rendement;
  - Hoger VEV, dus langer in herstel;
  - Jaarlijks nieuw herstelplan waardoor herstel langer dan 10 jaar kan duren.
- Echter: Gerekend vanaf 1 januari 2015 in 12 jaar herstellen i.p.v. 9 jaar in huidig (resterend) herstelplan.
  - Na overgangperiode wordt dit 10 jaar.

Impact op kortingsbeleid

Wetsvoorstel

Complete staffel

- Vooraf duidelijkheid geven wanneer er gekort wordt en hoeveel.

Korting bij onderdekking

- Korting wanneer beleidsdekkingsgraad zich gedurende 5 jaar onder MVEV bevindt en de actuele dekkingsgraad zich op dat moment ook onder MVEV bevindt, zodat de *actuele dekkingsgraad* weer boven het MVEV komt.
- Verplichting tot additionele kortingen mogelijk wanneer fonds te ver wegzakt.

Korting bij onvoldoende herstelkracht

- (Verwachte) korting over maximaal 10 jaar spreiden.
  - Concreet: 1/10e deel van tekort herstellen (korten) per jaar.
  - Korting mag ook direct volledig worden doorgevoerd i.p.v. jaarlijks 1/10^e.
- Jaarlijks een nieuw herstelplan opstellen, waarbij opnieuw verwachte korting wordt vastgesteld (geen 'dakpanconstructie').

Keuzes en consequenties

Keuzes

- Keuze: zijn er redenen om niet iedereen in gelijke mate te korten?
- Keuze: wijze van doorvoeren kortingen:
  - Jaarlijks 1/10e of direct volledige korting?
  - Uitgangspunt keuze: Evenwichtige belangenbehartiging en generatie-effecten

Consequenties

- Indien huidige beleidsdekkingsgraad < nieuw VEV:
Te onderzoeken: Is herstel binnen 10 jaar haalbaar zonder korting aanspraken?
  - Per 1 januari 2015 geldt overgangsregeling, (herstelperiode 12 jaar).

Generatie A - Generatie B

Impact op toeslagbeleid

Wetsvoorstel

- (Gedeeltelijke) toeslagverlening is mogelijk boven een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- Maximale toeslag in enig jaar is gelijk aan de toeslag die jaarlijks naar de toekomst toe kan worden gefinancierd
  - Dit geldt zowel voor fondsen met als voor fondsen zonder toeslagambitie
  - De kosten (contante waarde) van deze toeslag worden bepaald o.b.v. het maximaal verwacht meetkundig rendement van beursgenoteerde aandelen (7%). Dit is dus onafhankelijk van de beleggingsmix.
  - Verwachting (in wetsvoorstel) voor gemiddeld fonds: 1% toeslagverlening bij dekkingsgraad van 120%, 2% bij 130% etc.
- Toeslagambitie kan gekoppeld worden aan index (x% van loon- of prijsinflatie) of aan nominale ambitie (x%).
  - Haalbaarheidstoets moet aantonen dat toeslagambitie realistisch is.
- Boven de grens van volledige toeslagverlening (volgens ambitie) mag 1/10^e deel worden aangewend voor inhaalindexaties en het goedmaken van kortingen:
Inhaalindexaties en het goedmaken van kortingen worden gelijk behandeld en zijn alleen van toepassing op deelnemers die toeslagen hebben gemist of korting hebben gehad.

Keuzes

- Keuze voor maatstaf en ambitie:
  - Eis: realistisch, dus binnen de grenzen van de haalbaarheidstoets.
  - Parameters haalbaarheidstoets moeten nog gepubliceerd worden, dus toetsing nog niet mogelijk.
- Grenzen voor toeslagverlening zijn voorgeschreven, maar minder indexeren mag: zijn daar redenen voor? (b.v. generatie-effecten)

Dekkingsgraad (DG)	Indexatie
<110%	0%
110% < DG < Indexatie DG	Toekomstbestendig%
> Indexatie DG (ca. 130% bij 2% indexatie)	Volledig
> Indexatie DG en volledig geïndexeerd	1/10 ^e van overschot Inhaalindexatie en goedmaken kortingen

- Is beleid inzake inhaalindexaties en goedmaken kortingen nog zinvol?
  - Alleen mogelijk bij hoge dekkingsgraden;
  - Hoe langer geleden, hoe moeilijker uitlegbaar;
  - Administratief complex.

Ambitie - Realisatie

Impact op premiebeleid

Wetsvoorstel

Premiestelling o.b.v. gedempte kostendeekkende premie of actuariële premie

- Wijziging UFR-methode per 1 januari 2015.
- Rente bij premiedemping o.b.v.
  - gemiddelde rente over afgelopen 10 jaar (maximaal), of
  - verwacht rendement: er dient een aanvullende opslag te worden meegenomen voor de financiering van de indexatie. Deze opslag dient minimaal gelijk te zijn aan het VEV.
- Minimale premie bij onderdekking vervalt.

Hogere solvabiliteitsopslag (VEV)

- Voor gemiddeld fonds gaat VEV met circa 5% omhoog.

Daarnaast nieuwe wettelijke eisen premie

- Verlaging pensioenpremie door wijziging fiscaliteit 1 januari 2015 moet leiden tot hoger loon om economisch herstel te bevorderen.
- Adviesaanvraag: premie-opbouw voorafgaande aan besluit voorleggen aan verantwoordingsorgaan.
- Mogelijkheid generatie-evenwichtige toets door DNB.

Keuzes en consequenties

Keuzes

- Keuze voor het baseren van de feitelijke premie op de gedempte premie of op de kostendeekkende premie.
- Indien demping o.b.v. rente:
  - Keuze periode: maximaal 10 jaar, consistent beleid
  - Uitgangspunt keuze: generatie-evenwichtigheid
- Indien demping o.b.v. verwacht rendement:
  - Keuze parameters verwacht rendement binnen gestelde maxima. Opslag gelijk aan maximum van VEV en kosten indexatie. Opslag indexatie o.b.v. meetkundig rendement voor beursgenoteerde aandelen is circa 18% bij indexatie van 2%.

Consequenties

- Consequenties afhankelijk van huidige en nieuwe methode vaststellen premie
- Een indicatie:

Oorzaak	Effect op premie
Wijziging fiscaliteit	-16%
Wijziging solvabiliteit (VEV)	+5%
Wijziging RTS/UFR	+10%

Generatie A - Generatie B

Impact op beleggingsbeleid

Wetsvoorstel

- Beleggingsbeleid dient zodanig vormgegeven te worden dat:
  - Herstel mogelijk is binnen de genoemde hersteltermijnen
    - lange termijn herstel tot VEV: 10 jaar (voortschrijdend);
    - korte termijn herstel tot MVEV: 5 jaar (eindig).
  - De haalbaarheidstoets aantoon dat
    - de pensioenambitie realistisch is;
    - het pensioenresultaat in een 'slecht weer scenario' binnen de door het bestuur vastgelegde bandbreedtes blijft.
- Het Prudent Person principe wordt meer uitgewerkt:
  - Formulering van kwalitatieve uitgangspunten en invullen van een aantal kwalitatieve limieten.
  - Dit zal in lagere regelgeving worden vastgelegd, momenteel is dit dus nog niet duidelijk.

Consequenties

- Rentematchingstrategie werkt iets beter
  - 3-maands middeling vervalt;
  - UFR-methode voor waardering verplichtingen blijft bestaan.
- Vrijheid voor het nemen van meer risico lijkt beperkt.
  - Er blijft een directe link tussen beleggingsbeleid en het Vereist Eigen Vermogen.
  - VEV neemt gemiddeld met 5%-punt toe bij gelijkblijvend beleggingsbeleid.
  - Eis van korting indien dekkingsgraad meer dan 5 jaar lager dan MVEV blijft bestaan.
- Lange termijn versus korte termijn afweging.
  - Spreiding van tekorten en overschotten legt meer nadruk op lange termijn beleid.
  - Risicovolle en/of illiquide beleggingen lijken daardoor aantrekkelijker.

Prudent Person

Wat zijn de gevolgen van het nFTK?

Uitgangspunten impact analyse

Uitgangspunten algemeen

- ALM analyse over 15 jaar om impact nieuw kader te illustreren voor fictief pensioenfonds.
- Uitgangspunten analyse:
  - Berekeningsdatum 30 juni 2014;
  - Dekkingsgraad 110% (huidig FTK) en 105% (nieuw FTK).

Economische aannames

- Ontwikkeling swapcurve volgens forward systematiek. De UFR curve (zowel de huidige als de nieuwe) wordt afgeleid uit de swapcurve.
- Beleggingsrendement gemiddeld 4,1% (meetkundig).

Beleidsaannames impact analyse

Beleid onder huidig FTK

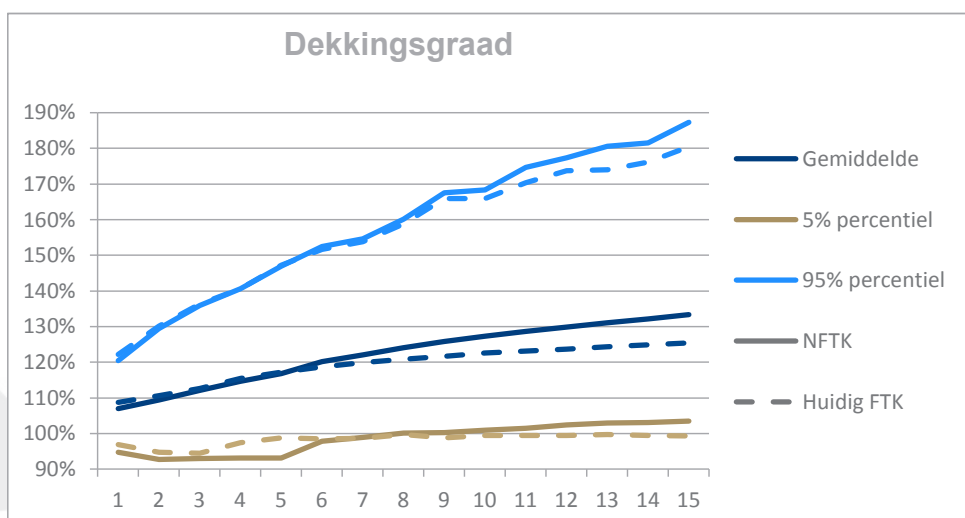
- Indexatie op basis van prijsinflatie.
  - Gedeeltelijke indexatie tussen MVEV en VEV;
  - Inhaalindexatie bij een dekkingsgraad boven 130%.
- Feitelijke premie gelijk aan de zuiver kostendeckende premie inclusief een VEV opslag.
- Korte termijn herstel na 3 jaar direct doorgevoerd.

Beleid onder nieuw FTK

- Indexatie op basis van prijsinflatie.
  - Toekomstbestendige indexatie vanaf een dekkingsgraad van 110%;
  - Volledige indexatie (2%) bij een dekkingsgraad van 128% (bij aanvang);
  - Inhaalindexatie bij een dekkingsgraad boven 128% (bij aanvang).
- Feitelijke premie gelijk aan de zuiver kostendeckende premie inclusief een VEV opslag (5%-punt hoger dan in huidig FTK).
- Korte termijn herstel na 5 jaar direct doorgevoerd.

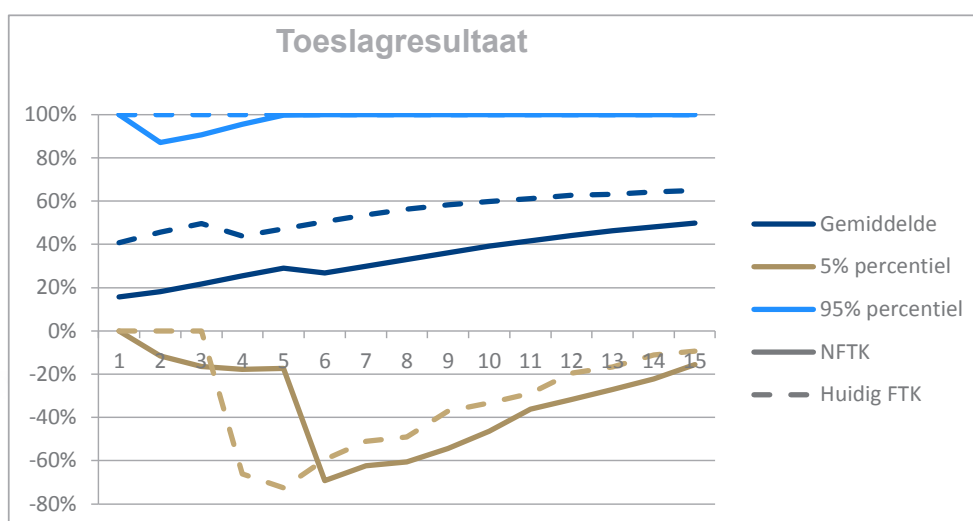
Wat zijn de gevolgen van het nFTK?

Resultaten impact analyse: dekkinggraad

- Onder het nFTK is de initiële dekkinggraad lager en indexeert het pensioenfonds later. Verder wordt er eerder gekort door de jaarlijkse 10-jaars herstelperiode. De dekkinggraad stijgt hierdoor per saldo gemiddeld sterker dan onder het huidige FTK.

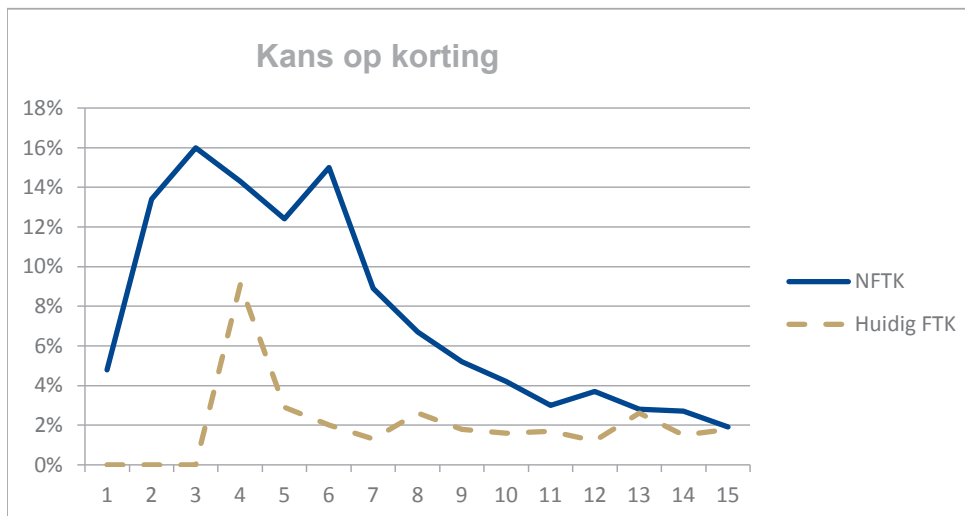
Resultaten impact analyse: toeslagresultaat

- Het toeslagresultaat komt onder het nFTK gemiddeld lager uit dan het huidige FTK. Het nFTK resulteert door het mechanisme van toekomstbestendige indexatie in hogere buffers alvorens (volledige en/of herstel-) indexatie mag worden toegekend. Tevens wordt het inhalen van indexaties en het goedmaken van kortingen beperkt toegestaan waardoor het herstel van het toeslagresultaat achterblijft.

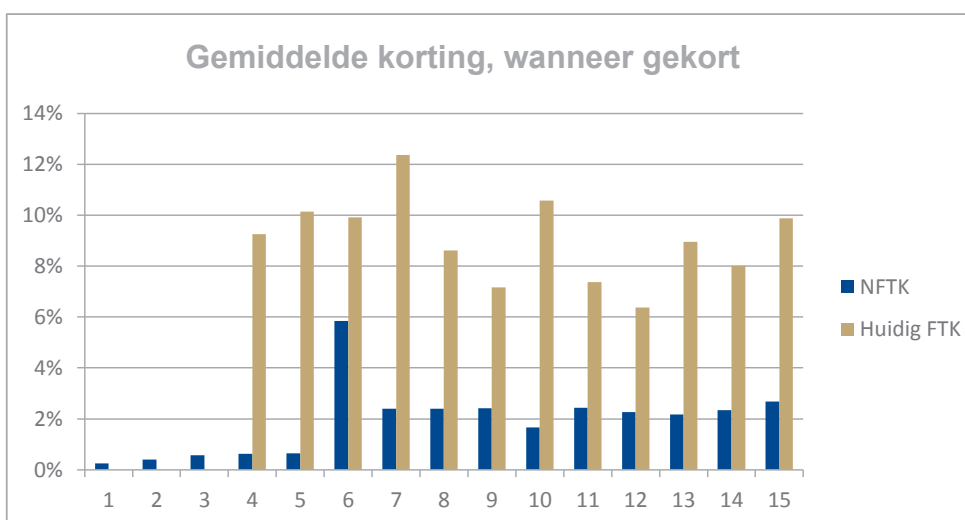
Wat zijn de gevolgen van het nFTK?

Resultaten impact analyse: kortingskans

- Het nFTK hanteert een jaarlijkse 10-jaars herstelperiode wanneer het fonds in reservetekort verkeert. Resultaat is dat er vaker gekort wordt. In het huidige FTK wordt er de eerste 3 jaar niet gekort door de initiële dekkingsgraad van 110%.

Resultaten impact analyse: hoogte korting

- De lange termijn herstelperiode in het nFTK heeft als gevolg dat er vaker wordt gekort (hogere kans). Wanneer er wordt gekort is de korting per saldo echter wel lager dan onder het huidige FTK.

Verkort stappenplan implementatie nFTK

1

Regeling 2015 op hoofdlijnen vaststellen

- Gewenste pensioenregeling 2015
- Premie die beschikbaar is voor regeling
- Consensus over benodigde mate van stabiliteit premie
- Het definiëren van de indexatiemaatstaf

2

Regeling 2015 op hoofdlijnen doorrekenen

- Tot welke premie leidt de voorgestelde regeling?
(Naar keuze: voor verschillende methoden van vaststellen)
- Valt deze premie binnen de gestelde grenzen?
(Zo nee: op welke wijze kan de regeling worden aangepast?)

3

Inventarisatie wensen, voorwaarden, uitgangspunten

- Wat is het gewenst gemiddeld toeslagresultaat?
- Wat is de risicobereidheid?
- Hoe kijken partijen aan tegen solidariteit en generatie-evenwichtigheid?
- Keuze voor basisbeleid nFTK in stochastische analyse.
Zie de in deze notitie genoemde keuzemogelijkheden binnen nFTK.
- Afstemming veronderstellingen stochastische analyse.
- Zijn er specifieke aandachtspunten op het gebied van uitvoering of communicatie?

4

Stochastische analyse

- Wat betekent het gekozen nFTK basisbeleid voor de dekkingsgraadontwikkeling, realisatie van toeslagambitie, premieontwikkeling, het toeslagresultaat, de voor verdeling over de generaties en het herstelplan?
- Moet er fine-tuning plaatsvinden om te voldoen aan de wensen en voorwaarden of het principe evenwichtige belangen-behartiging of om de herstelkracht te vergroten?
- Welke consequenties heeft het maken van andere keuzes dan in het basisbeleid nFTK?

5

Besluitvorming, vastleggen in documenten, implementatie en communicatie

Sprekels & Verschuren

Sprekels & Verschuren is een puur Nederlands actuariel adviesbureau. Wij willen onze klanten helpen om de juiste beslissingen te nemen. Daarbij zijn wij in staat om het zeer ingewikkeld te maken, maar we houden het bij voorkeur eenvoudig. Ons hele team bestaat uit 40 ervaren professionals.

Bel 020 564 3110 of mail voor meer informatie met:

Lonneke Thissen (lonneke.thissen@sprekelsenverschuren.nl),

Caroline Bosch (caroline.bosch@sprekelsenverschuren.nl) of

Steven Verschuren (steven.verschuren@sprekelsenverschuren.nl).

